

VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ INDĖLIS GYNYBAI

TS-LKD siūlymas 2025-2030 m. laikotarpiui

VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ INDĖLIS GYNYBAI

dr. Laurynas Kasčiūnas

TS-LKD pirmininkas

dr. Gintarė Skaistė

TS-LKD pirmininko pavaduotoja

TS-LKD siūlymai – 919 mln. EUR šalies gynybai

Reaguodami į augančią geopolitinę įtampą ir valstybės saugumo poreikius, Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD) siūlo strateginę kryptį: didinti gynybos finansavimą pasitelkiant valstybės valdomas įmones (VVI). Per penkerius metus tokiu būdu papildomai galima sutelkti beveik milijardą eurų.

3 TS-LKD siūlymai VVI didesniai įsitraukimui į gynybos stiprinimą:

1

Didžiausios valstybės įmonės gali duoti daugiau: siūlomas pelno paskirstymas gynybai

2

Milijonai „užšaldyti“ rezervuose: laikas juos išlaisvinti šalies krašto saugumui

3

Perteklinis valstybinių įmonių likvidumas – ne bankui, o Gynybos obligacijoms

Kaip valstybės įmonės jau šiandien prisideda prie biudžeto: teisinis pagrindas

Valstybės valdomos įmonės (VVI), atsižvelgiant į jų teisinę formą, į valstybės biudžetą moka arba dividendus, arba pelno įmokas: bendrovės moka dividendus, valstybės įmonės – pelno įmokas.

VVI dividendų ir pelno įmokų mokėjimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nuosavybės gairės). Remiantis šiais teisės aktais, VVI dividendus arba pelno įmokas moka nuo ataskaitinių metų paskirstytinojo pelno.

Konkrečius atskirų įmonių mokėtinų dividendų ar pelno įmokų mokėjimo dydžius nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 509 „Dėl Valstybės valdomų įmonių siektinų pagrindinių finansinių veiklos rodiklių 2025–2027 metų laikotarpiu patvirtinimo“.

Atsižvelgiant į išaugusius gynybos tiek investicijų, tiek ir palaikymo finansavimo poreikius, siūlome koreguoti minėtus nutarimus ir penkeriems metams nustatyti ambicingesnius tikslus, o papildomą pelną nukreipti į Valstybės gynybos fondą.

Šiandien svarbiausia – Lietuvos saugumas: pelnas gynybai, ne rezervams

Suprantame, kad dalis pelno nuolat yra skiriama įmonių investicijoms ir plėtrai. Tačiau atsižvelgiant į geopolitines grėsmes ir smarkiai išaugusį gynybos finansavimo poreikį, siūlome Vyriausybei kaip akcininkei peržiūrėti valstybės valdomų įmonių investicijų būtinumą ir įvertinti galimybę jų uždirbtą pelną nukreipti gyvybiškai svarbiam gynybos finansavimui.

TS-LKD siūlo koreguoti Vyriausybės nutarimus ir įgalioti valstybės valdomų įmonių akcininko teisių įgyvendintojus (šakines ministerijas) priimti reikiamus sprendimus akcininkų susirinkimuose, siekiant:

- „maksimaliai paskirstyti“ pelną dividendų forma
- nukreipti lėšas tiesiogiai į Valstybės gynybos fondą.

Lentelė Nr. 1. Pagrindiniai Valstybės valdomų įmonių finansiniai duomenys, tūkst. EUR

	Turtas viso	Trumpalaikis turtas	P pinigai ir terminuoti indėliai	Nuosavas kapitalas	Nepaskirstytas pelnas	Trumpalaikės skolos	Pajamos	Grynasis pelnas
UAB Būsto paskolų draudimas	9 074	8 664	8 454	5 804	12	985	269	10
AB Detonas	5 737	1 981	1 395	4 497	900	884	5 019	900
EPSO-G	1 207 780	405 108	242 377	361 193	87 924	356 850	480 888	54 887
UAB Genetiniai ištekliai	3 302	1 304	214	2 599	25	431	2 394	20
AB Giraitės ginkluotės gamykla**	26 313	13 382	2 854	15 780	1 769	2 944	12 282	1 769
Ignalinos atominė elektrinė	232 015	85 952	31 543	27 573	-537 726	14 530	91	-3 397
IGNITIS GRUPĖ	5 706 000	954 000	234 500	2 436 800	561 700	708 700	2 295 600	276 200
ILTE	252 505	153 648	31 225	214 854	7 683	32 430	32 933	7 683
Jonavos grūdai***	7 986	4 948	432	6 642	1 080	1 254	12 095	297
Kelių priežiūra	158 364	55 715	31 484	114 291	4 465	28 888	135 778	6 962
KVJUD	839 440	37 764	27 216	535 775	25 303	29 182	60 316	25 303
KN Energies	535 174	88 741	17 203	163 128	18 757	40 245	93 655	15 366
Lietuvos geležinkeliai	2 694 443	276 721	176 539	1 197 209	95 267	205 281	396 457	37 023
Lietuvos monetų kalykla**	5 458	2 574	116	3 821	-1 612	1 601	4 238	-44
Lietuvos oro uostai	396 288	30 632	22 273	176 729	9 918	30 758	65 346	11 202
Lietuvos paštas	122 214	59 014	26 228	37 202	3 096	61 746	100 158	3 096
Lietuvos radijo ir televizijos centras	61 462	4 204	469	39 747		8 397	17 446	1 227
Lietuvos veislininkystė *	2 062	1 908	116	1 621		430	2 514	89
Lietuvos žirgynas**	2 260	1 577	68	1 245	-249	796	464	-70
Litexpo	15 731	1 624	807	8 620	-3 732	1 419	5 292	433
Oro navigacija	64 638	26 120	15 812	51 112	2 678	8 717	32 110	2 442
Pieno tyrimai	5 644	3 034	2 133	4 319	412	1 319	6 673	377
Registų centras	97 898	30 325	11 633	36 650	2 149	23 048	62 060	2 149
Regitra	26 104	11 935	10 441	17 729	138	4 953	34 143	5 082
Smiltynės perkėla	21 313	5 351	3 026	8 627	1 248	3 010	9 594	1 248
Toksika	30 039	4 529	2 489	11 446	581	2 397	10 014	581
Turto bankas	554 719	149 008	76 906	376 665	5 916	58 920	41 350	5 858
VIK	208 432	20 152	20 118	108 011	6 811	75 449		8 135
Valstybinė miškų urėdija	301 636	158 772	123 830	220 888	40 917	45 802	272 879	40 917
VIA Lietuva	132 420	108 624	11 052	16 723		99 528	23 085	2 018
Viamatika	8 692	2 665	880	7 877	2 325	712	9 359	2 325
Vidaus vandens kelių direkcija **	40 731	1 362	304	3 012	-4 607	26 476	712	-190
Žemės ūkio duomenų centras**	14 722	11 720	2 783	8 023	-2 004	966	2 204	40

* Yra tik 2023 metų duomenys; ** 2024 Q2 duomenys *** 2024 Q1 duomenys

1. Didžiausios valstybės įmonės gali duoti daugiau: siūlomas pelno paskirstymas gynybai

Kaip minėta, Valstybės valdomų įmonių pelno paskirstymą reglamentuoja Vyriausybės nutarimas, kuriame įtvirtinta minimali pelno dalis išmokama akcininkui priklausomai nuo įmonės veiklos rezultatų. Nutarime minimali pelno paskirstymo dalis nustatyta nuo 60 iki 85 proc. paskirstytinojo pelno.

Visgi, atsižvelgiant į išaugusį valstybės poreikį finansuoti krašto apsaugą, Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD) siūlo penkeriems metams maksimizuoti valstybės valdomų bendrovių pelno paskirstymą. Tokiu būdu didesnė pelno dalis bus per valstybės biudžetą nukreipiama krašto apsaugos poreikiams finansuoti.

Trumpas penkių didžiausių grynąjį pelną generuojančių įmonių rodiklių įvertinimas:

IGNITIS grupė

Įmonės grynasis pelnas 276 mln. Koreguotosios grynosios skolos santykis su EBITDA yra 3,05. Dažniausiai šis rodiklis būna tarp 1 ir 3 ribose. Vyriausybės nutarime kaip optimalią kapitalo struktūrą apibūdinantis rodiklis nurodytas mažiau arba lygu 5. Nuosavo kapitalo ir turto santykis 42,7 proc. Bendrojo likvidumo koeficientas 1,35.

Įvertinant IGNITIS grupės svarbą įgyvendinant Lietuvos energetinės nepriklausomybės strategiją ir laukiančias reikšmingas investicijas, siūlome dividendais išmokėti 75 proc. grynojo pelno. T.y. 207 mln. EUR, iš kurių 155 mln. EUR tektų valstybės biudžetui.

EPSO-G

Įmonės grynasis pelnas 54,9 mln. EUR. Grynoji skola 2024 metų gruodžio 31 d. buvo neigiama (-64 mln. EUR), tačiau įmonės nuosavo kapitalo ir turto santykis sudaro tik 29,9 proc. Bendrasis likvidumo koeficientas 1,14. Įmonė taip pat prisideda prie Lietuvos gynybos pramonės plėtros įgyvendindama bendrą gamyklos statybos projektą su Rheinmetall įmone.

Siekiant įgyvendinti Lietuvos energetinės nepriklausomybės strategijoje išskeltus tikslus įmonei bus reikalingos reikšmingos lėšos, todėl svarbu nepabloginti likvidumo ir skolos rodiklių. Todėl siūlome dividendais išmokėti 50 proc. grynojo pelno, t.y. 27,45 mln. EUR.

**Valstybinė
miškų urėdija**

Grynasis pelnas 40,9 mln. EUR. Kiti rezervai – 42,86 mln. EUR. Nuosavo kapitalo ir turto santykis net 73,2 proc. Bendrasis likvidumo koeficientas net 3,5. Toks likvidumo lygis signalizuoja apie galimai neefektyviai valdomas apyvartines lėšas.

Valstybinė miškų urėdija turi 70 mln. EUR įsigiję vyriausybės vertybinių popierių (iš jų 44 mln. EUR Prancūzijos ir Vokietijos VVP), taip pat 40 mln. EUR laiko terminuotuose indėliuose ir 14 mln. EUR grynais. Įmonė vien tik palūkanų gauna 4 mln. EUR per metus, todėl jos veikla ima panėšėti į investicinę veiklą vykdančios įmonės.

Siūlome gynybai nukreipti skirtumą tarp trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų - 110 mln. EUR: tiek paskirstyti visą grynąjį pelną (40,9 mln. EUR, tiek į pelną pervesti perteklinius rezervus (42,86 mln. EUR), tiek ir sumažinti įstatinį kapitalą (27 mln. EUR).

**Lietuvos
geležinkeliai**

Grynasis pelnas 37 mln. EUR. Nepaskirstytas pelnas 95,2 mln. EUR. Nuosavo kapitalo ir turto santykis 44,4 proc. Bendrasis likvidumo koeficientas 1,35. Siūlome dividendais išmokėti visą 2024 metais uždirbtą grynąjį pelną (37 mln. EUR), paliekant likusį nepaskirstytą pelną įmonėje.

**Klaipėdos
valstybinio jūrų
uosto direkcija**

Grynasis pelnas 25,3 mln. EUR. Nuosavo kapitalo ir turto santykis 63,8 proc. Bendrasis likvidumo koeficientas 1,29. Siūlome dividendais išmokėti visą 2024 metais uždirbtą grynąjį pelną (25,3 mln. EUR).

Įmonė	Nepaskirstytas pelnas	Grynasis pelnas	Siūloma paskirstyti pelną už 2024 m.
Būstų paskolų draudimas	12	10	10
Detonas	900	900	900
EPSO-G	87 924	54 887	27 444
Genetiniai ištekliai	25	20	20
Giraitės ginkluotės gamykla**	1 769**	1 769**	1 769**
Ignalinos atominė elektrinė	-537 726	-3 397	-
IGNITIS grupė	561 700	276 200 (75 proc. akcijų valstybės)	207 000 (iš jų 155 000 valstybei)
ILTE	7 683	7 683	7 683
Jonavos grūdai***	1 080***	297***	1080***
Kelių priežiūra	4 465	6 962	4 465
Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija (KVJUD)	25 303	25 303	25 303
KN Energies	18 757	15 366 (72,47 proc. akcijų valstybės)	15 366 (iš jų 11 136 valstybei)
Lietuvos geležinkeliai	95 267	37 023	37 023
Lietuvos monetų kalykla **	-1 612**	-44**	-**
Lietuvos oro uostai	9 918	11 202	9 918
Lietuvos paštas	3 096	3 096	3 096

LRTC		1 227	1 000
Lietuvos veislininkystė*		89*	-*
Lietuvos žirgynas**	-249**	-70**	-**
Litexpo	-3 732	433	-
Oro navigacija	2 678	2 442	2 678
Pieno tyrimai	412	377	377
Registų centras	2 149	2 149	2 149
Regitra	138	5 082	138
Smiltynės perkėla	1 248	1 248	1 248
Toksika	581	581	581
Turto bankas	5 916	5 858	5 916
Valstybės investicinis kapitalas	6 811	8 135	-
Valstybinė miškų urėdija	40 917	40 917	40 917
VIA Lietuva		2 018	2 018
Viamatika	2 325	2 325	1 500
Vidaus vandens kelių direkcija**	-4 607**	-190**	-**
Žemės ūkio duomenų centras**	-2 004**	40**	-**
VISO:			343 369

Lentelė Nr. 2. Siūlomas pelno paskirstymas už 2024 metus, tūkst. EUR

* Yra tik 2023 metų duomenys; ** 2024 Q2 duomenys *** 2024 Q1 duomenys

2025 metais būtų galima pervesti 343,4 mln. EUR dividendų ir pelno įmokų, kai ankstesniais metais dividendų ir pelno įmokų suma buvo 185,8 mln. EUR. Tokiu atveju 2025 metais įmokėta dividendų ir pelno įmokų suma būtų 157,6 mln. EUR didesnė.

Jei analogiškos dividendų paskirstymo proporcijos būtų laikomasi ir ateinančių ketverių metų laikotarpyje paskirstant 2025-2028 metų pelnus, įvertinant nepaskirstytojo nuostolio įtakojamus už 2024 metus išmokamų dividendų rezultatus bei darant prielaidą kad pelningumo lygis bus artimas 2024 metų rezultatams, tikėtina kad bendra papildoma suma nukreipta gynybai galėtų siekti 821,6 mln. EUR.

+822 mln.

Kasmet iš VVĮ dividendais būtų paskirstoma apie 351,8 mln. EUR, kai lyginamasis 2024 metais išmokėtų dividendų ir pelno įmokų lygis siekė 185,8 mln. Tokiu atveju už 2025-2028 metų pelną kasmet papildomai būtų sutelkiama po 166 mln. EUR. Per penkerius metus viso sutelkiama papildoma suma 821,6 mln. EUR.

2. Milijonai „užšaldyti“ rezervuose: laikas juos išlaisvinti šalies gynybai

Įvertinus turimus duomenis matome, jog įmonės yra sukaupusios didelius trumpalaikio turto (2,3 mlrd. EUR) ir pinigų bei terminuotų indėlių (0,8 mlrd. EUR) rezervus. Tuo tarpu trumpalaikiai įsipareigojimai (1,5 mlrd. EUR) yra gerokai mažesni. Valdymo koordinavimo centro (VKC) duomenimis, valstybės valdomų įmonių sąskaitose pinigų ir jų ekvivalentų 2024 m. I pusmečio pabaigoje buvo 1,2 mlrd. EUR. Tad įmonių likvidumo lygis yra aukštas.

Tarp įmonių yra pavyzdžių, kuomet ženklios lėšos eilę metų yra laikomos einamojoje banko sąskaitoje arba kaip terminuotas indėlis ar įsigyta užsienio šalių vertybinių popierių. Valstybės valdomos įmonės neturėtų tapti investiciniais fondais, o valdomos lėšos turėtų tarnauti tiesioginei įmonės veiklai arba turėtų būti grąžinamos akcininkui – valstybei. Todėl siūloma ne tik maksimaliai paskirstyti pelną už ankstesnius laikotarpius, bet daliai įmonių mažinti įstatinį kapitalą. Tokiu būdu neefektyviai valdomos lėšos būtų nukreipiamos ten, kur šiuo metu valstybei yra būtina, t.y. gynybai.

+97 mln.

Sumažinus įstatinį kapitalą keturiose valstybės valdomose įmonėse: Valstybinė miškų urėdija, Kelių priežiūra, Oro navigacija ir Regitra gynybos biudžetą būtų galima padidinti 96,9 mln. EUR. Detalus siūlymas dėl įstatinio kapitalo mažinimo pateiktas 3 lentelėje.

Trečioje lentelėje taip pat matomas aptariamų įmonių bendrasis likvidumo rodiklis, kuris naudojamas įvertinti galimybes trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Kuomet bendrojo likvidumo koeficiento reikšmė svyruoja tarp 1 ir 2 įmonės likvidumas yra saugus. Mažesnė rodiklio reikšmė gali kelti stiprių abejonių dėl įmonės likvidumo, o reikšmė viršijanti 2 gali kelti susimąstyti dėl to ar įmonėje efektyviai naudojamos apyvartinės lėšos.

	Valstybinė miškų urėdija	Kelių priežiūra	Oro navigacija	Regitra
Turtas viso	301 636	158 362	64 638	26 104
Trumpalaikis turtas	158 772	55 715	26 120	11 935
Trumpalaikės skolos	45 802	28 888	8 717	4 953
Bendras likvidumo rodiklis	3,5	1,9	3	2,4
Pinigai ir terminuoti indėliai	123 830	31 484	15 812	10 441
Siūlomas sukauptų rezervų mažinimas	42 860			
Siūlomas įstatinio kapitalo mažinimas	27 000	15 000	7 000	5 000
VISO:	69 860	15 000	7 000	5 000

Lentelė Nr.3. Siūlomas VVI įstatinio kapitalo ir rezervų optimizavimas, tūkst. EUR

3. Perteklinis likvidumas – ne bankui, o Gynybos obligacijoms

Taip pat, dalis Valstybės valdomų įmonių turi sukauptę nemažai piniginių lėšų banko sąskaitose, dažnai net ne terminuotuose indėliuose. Turint keletą metų iš eilės perteklinį likvidumą akivaizdu kad apyvartinės lėšos nėra valdomos pakankamai efektyviai.

Tokiu atveju, siūlytume **Valstybės valdomoms įmonėms įvertinti galimybes įsigyti Gynybos obligacijų** ir taip prisidėti prie šalies saugumo stiprinimo.

Beveik milijardas gynybai: ką gali duoti valstybės įmonės iki 2030-ųjų

Bendras valstybės valdomų įmonių papildomas prisidėjimas gynybai tiek išmokant dividendus ir pelno įmokas už 2024-2028 metus (821,6 mln. EUR), tiek per optimizuotą keturių įmonių įstatinį kapitalą ir rezervus (96,9 mln. EUR) sudarytų 918,5 mln. EUR.

+822

mln. eurų
iš dividendų

+97

mln. eurų
iš rezervų

**+ Gynybos
obligacijos**

Iš viso:

+919 mln. EUR

TS-LKD SIŪLYMAS LEIDŽIA VALSTYBEI:

- Turėti alternatyvų mokesčių didinimui šaltinį gynybos investicijų finansavimui
- Efektyviau valdyti valstybinius finansus
- Kryptingai stiprinti Lietuvos gynybos potencialą

„Šis sprendimas leidžia finansuoti gynybą nedidinant gyventojų finansinės naštos.“

— dr. Laurynas Kasčiūnas, TS-LKD pirmininkas

„Valstybė turi turto – laikas jį panaudoti svarbiausiam tikslui – saugumui.“

— dr. Gintarė Skaistė, TS-LKD pirmininko pavaduotoja

Kontaktai ir daugiau informacijos:

Tėvynės sąjunga - Lietuvos krikščionys demokratai

www.tsajunga.lt

sekretoriatas@tsajunga.lt